

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **HBR SPACE SE**, se sídlem Křižovnická 86/6, Praha 1, zastoupená Mgr. Davidem Šmrhou, advokátem se sídlem Malická 1576/11, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 65, Praha 10, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze, ze dne 27. 2. 2024, č. j. 14 A 108/2022-79,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 5. 10. 2022, č. j. MZP/2021/560/1436, zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí ze dne 27. 10. 2020, č. j. ČIŽP/47/2020/1798, kterým Česká inspekce životního prostředí, Oblastní inspektorát Brno (dále jen „správní orgán I. stupně“), shledala žalobkyni vinnou ze spáchání přestupku podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ČIŽP“). Žalobkyně svým jednáním ohrozila životní prostředí v lesích, když jako vlastník lesních pozemků parc. č. 194/1, 196/4, 196/6 a 212 v k. ú. Újezd u Tišnova (vedených v katastru nemovitostí na listu vlastnictví č. X jako pozemky určené k plnění funkcí lesa) vytvořila podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů; neprovedla totiž do 30. 9. 2018 včasnou a řádnou asanaci kůrovcových ohnisek tvořených přibližně 390 stromy (cca 300 m³ smrkové dřevní hmoty), napadených během vegetačního období roku 2018 kalamiťně se přemnožujícími hmyzími škůdci kůrovci (lýkožrout smrkový - *Ipstypographus*, lýkožrout lesklý - *Pityogenes chalcographus*). Tím umožnila dokončení vývoje kůrovců a jejich další rozšíření do okolních lesních porostů. Za uvedený přestupek byla žalobkyni uložena pokuta ve výši 500 000 Kč a povinnost nahradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč.

[2] **Městský soud** žalobu podanou proti rozhodnutí žalovaného zamítl. Předeslal, že neshledal nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí a nepřisvědčil ani sérii žalobních

námitek týkajících se právního posouzení přestupku. Městský soud připomněl, že sporný přestupek podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o ČIŽP je ohrožovacím deliktem a lze jej spáchat i opomenutím. Námitky žalobkyně, že lesy nebyly předmětem jejího podnikání, anebo že očekávala, že tyto povinnosti za ni bude plnit třetí subjekt, neobstály, neboť u odpovědnosti právnické osoby a podnikající fyzické osoby se jedná o odpovědnost objektivní, tzn. tato odpovědnost se uplatní bez ohledu na zavinění [§ 21 odst. 1, 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“)]. Opomenutí žalobkyně provádět opatření proti lýkožroutům má příčinnou souvislost se zjištěnými následky (dokončení vývoje nové generace škůdců, jejich následné rozšíření a ohrožení jiných stromů, nutnost vykácet nově napadené stromy, prořezávání lesních ploch a vůbec ohrožení životního prostředí, přesněji ekosystému v lesích). Žalobkyně se nemůže dovolávat liberace, neboť kůrovcové kalamity se v České republice vyskytují již od roku 2015; předchozí vlastník pozemků obdržel pokutu za nedostatečné řešení problémů s kůrovci a žalobkyně měla očekávat, že i v roce 2018 se může objevit kůrovcová kalamita. Pokud nabývala lesy do vlastnictví s tím, že věděla, že nemá prostředky na řešení této kalamity a ani si nezajistila dopředu těžařskou společnost, nelze se z její strany dovolávat liberačních důvodů.

[3] Žalobní námitky mířící proti výši uloženého trestu městský soud také neshledal důvodnými. Soud při jednání provedl dokazování ohledně majetkových poměrů žalobkyně,

a to přiznáními žalobkyně k dani z příjmů a rozvahami za roky 2018 až 2020; z nich vyplynulo, že žalobkyně byla v letech 2018 a 2019 ve ztrátě a v roce 2020 vykázala kladný hospodářský výsledek ve výši 184 100 Kč; podle rozvah činila aktiva žalobkyně částku 21 mil. Kč, a to ke konci roku 2018, 2019 i 2020. Městský soud označil konečnou výši pokuty jako výsledek komplexního vyhodnocení skutkových a právních stránek protiprávního jednání žalobkyně. Správní orgány se dle městského soudu pohybovaly v zákonných mezích (žalobkyni hrozila pokuta až 5 000 000 Kč), zohlednily všechna zákonná hlediska a vyhodnotily všechny podstatné okolnosti tak, aby pokuta byla přiměřená přestupku. Pokuta byla uložena ve výši 10 % horní hranice sazby.

[4] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti rozsudku městského soudu **kasací stížnost**, jejíž důvody podřadila pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Stěžovatelka v první řadě považuje jak rozsudek městského soudu, tak i obě rozhodnutí správních orgánů za nepřezkoumatelná. K naplnění skutkové podstaty přestupku i k výši uložené pokuty uplatnila stěžovatelka v podané žalobě celou řadu skutkových i právních námitek, k nimž se dle ní však soud vyjádřil jen velmi povrchně a není tak zřejmé, zda vůbec, případně jak, k nim přihlédl a jak je hodnotil.

[6] Obdobně jako v žalobě stěžovatelka dále uvádí, že pozemky formálně nabyta za účelem zajištění úvěrů pro svou mateřskou společnost a že zcela legitimně očekávala, že její vlastnické právo k pozemkům bude mít jen velmi krátkého trvání, cca 4 měsíce. Zároveň se s předchozím vlastníkem dohodla, že po tuto přechodnou dobu bude veškeré povinnosti (tj. i případná preventivní opatření proti šíření kůrovce) vykonávat právě předchozí vlastník. Městský soud dle stěžovatelky pominul, že úmysl, s jakým uzavírala kupní

pokračování

smlouvu a nabývala vlastnické právo k pozemkům, je nutno posuzovat k okamžiku uzavření kupní smlouvy, nikoliv dle toho, co se stalo až následně a co stěžovatelka nemohla předpokládat. Stěžovatelka jednala v omylu, což by se mělo projevit ve výši uložené pokuty.

[7] Stěžovatelka opakuje, že o výskytu kůrovce nevěděla a jako laik v oboru lesního hospodářství zcela legitimně očekávala, že bude v případě potřeby preventivních opatřeních včas vyrozuměna ze strany odborného lesního hospodáře, což se však v daném případě nestalo. Porovnáním vývojového cyklu kůrovce a stanovením lhůt pro provedení asanace dospěla stěžovatelka k závěru, že neexistuje příčinná souvislost mezi nesplněním jí stanovené povinnosti (provést asanaci nejpozději do 18. 10. 2018) a následkem, jaký je jí kladen za vinu (rozšíření kůrovce do okolních porostů). Naopak zde dle stěžovatelky existuje zcela jednoznačná příčinná souvislost mezi pochybením správního orgánu I. stupně, resp. odborného lesního hospodáře, a nastalým následkem, neboť dle § 37 odst. 8 písm. a) zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „lesní zákon“), je základní povinností odborného lesního hospodáře sledovat stav lesa, upozorňovat vlastníka lesa na výskyt škodlivých činitelů a na škody jimi způsobené, navrhopvat nezbytná kontrolní a ochranná opatření ad.

[8] V napadeném rozsudku rovněž zcela absentuje úvaha soudu o tom, na základě jakých skutečností a důkazů se má za prokázané, že se v uvedeném období na daném pozemku vyskytoval kůrovec; rozhodnutí soudu je tak v této otázce nepřezkoumatelné. Stěžovatelka proto i nadále vychází ze zprávy odborného lesního hospodáře p. M., že ke dni 17. 10. 2018 zde žádný kůrovec nebyl, přičemž ze strany soudu nebyl označen jakýkoliv důkaz, z něhož by vyplýval opak.

[9] K existenci liberačních důvodů stěžovatelka připomíná, že pokud se o potřebě provést asanaci dozvěděla až krátce předtím, než mělo dojít k výletu kůrovce, nelze ji tuto skutečnost klást za vinu, jelikož již nebylo objektivně možné nějaký účinný zásah provést.

[10] Závěrem stěžovatelka namítá excesivní a zcela nepřezkoumatelnou výši pokuty. Jak správní orgány obou stupňů, tak i správní soud dle ní nesprávně právně vyhodnotily veškeré specifické skutkové okolnosti daného případu a k okolnostem, jež je potřeba považovat za polehčující (např. dodatečné vytěžení dřevní hmoty stěžovatelkou), jako k polehčujícím nepřihlédly. Zdůvodnění výše pokuty, a to jak v rozhodnutí správního orgánu I. stupně, tak i v rozhodnutí žalovaného, je však natolik obecné, že z něj objektivně není zřejmé, proč byla pokuta v takto vysoké částce stanovena. Stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[11] Žalovaný ve **vyjádření** ke kasační stížnosti setrval na odůvodnění svého rozhodnutí, s tím, že se ztotožňuje i s názorem a úvahami městského soudu v napadeném rozsudku. Přesvědčení stěžovatelky, že nabyté pozemky budou po krátké době vráceny předchozím majitelům s tím, že ti budou na pozemcích v mezidobí hospodařit a plnit povinnosti

vlastníka lesa, bylo v rozporu s kupní smlouvou, a z hlediska veřejnoprávní objektivní odpovědnosti vlastníka lesa je irelevantní. Pokud byla stěžovatelka při nákupu nemovitostí uvedena v omyl, pak tuto skutečnost musí řešit se svými smluvními partnery v soukromoprávním sporu.

[12] K námitkám stran porušení zákonné povinnosti a údajnému výskytu kůrovce a jeho šíření žalovaný uvedl, že stěžovatelka se mýlí v tom, za co byla trestána, neboť zmiňovaným účelem právní úpravy není vytěžení, ať už aktuální či dodatečné, sterilní dřevní hmoty, ale včasné provedení nahodilé těžby a asanace kůrovci aktivně napadených stromů, a to v relativně krátkém časovém úseku tak, aby se zabránilo dokončení vývoje tohoto škůdce a jeho rozšíření na okolní dosud nenapadené porosty. Proto je napadené rozhodnutí z podstaty věci postaveno na zanedbání ochrany lesa, neboť z průběhu kontroly správního orgánu I. stupně i následného řízení o přestupku a veškerých podkladech vyplývá, že stěžovatelka neučinila nic, aby svou zákonnou povinnost splnila, a to ani po explicitních výzvách ze strany odborného lesního hospodáře i správního orgánu I. stupně; nemůže se tak zbavit své objektivní odpovědnosti.

[13] Namítá-li stěžovatelka nepřezkoumatelnou výši a nepřiměřenou tvrdost uložené pokuty, žalovaný odkazuje na odůvodnění napadeného rozhodnutí a odkazuje také na právní názor Ústavního soudu k posouzení dopadů udělované výše pokuty v usnesení ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. I. ÚS 1400/10. Zákonná kritéria pro správní rozhodování obsažená v zákoně o odpovědnosti za přestupky neobsahují požadavek na konkrétní srovnávání s jinými rozhodnutími správního orgánu; žalovaný považuje požadavek stěžovatelky za zcela účelový. V relativně nízké částce uložená pokuta odpovídá hodnoceným zákonným kritériím řádně popsáním v odůvodnění rozhodnutí žalovaného i správního orgánu I. stupně, reflektuje míru závažnosti sankcionovaného protiprávního jednání stěžovatelky a koreluje se skutkově podobnými případy řešenými správním orgánem I. stupně. Žalovaný proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

[14] **Nejvyšší správní soud** se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatelka je v řízení zastoupena advokátem dle § 105 odst. 2 s. ř. s. a jsou splněny i obsahové náležitosti kasační stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[15] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů a dospěl k názoru, že kasační stížnost není důvodná.

[16] Podstatou kasační stížnosti je posouzení námitek, které v zásadě kopírují argumentaci obsaženou již v podané žalobě. Stěžovatelka namítala a) nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku z důvodu nedostatečného posouzení námitky nepřezkoumatelnosti správních rozhodnutí a nedostatečného vypořádání žalobní argumentace, b) nedostatečné zohlednění okolnosti nabytí pozemků ze strany stěžovatelky a z toho vyplývající c) objektivní nemožnosti provést požadovaný zásah proti kůrovci, d) neexistenci příčinné

pokračování

souvislosti mezi opomenutím stěžovatelky a zjištěnými následky, d) excesivní a nepřezkoumatelnou výši pokuty bez zohlednění liberačních důvodů.

[17] Vada spočívající v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí správních orgánů, brání-li přezkoumání napadeného rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009-84, č. 2288/2011 Sb. NSS), je takovou vadou, kterou se soud musí zabývat z úřední povinnosti, tj. i v situaci, kdy ji žalobce nenamítá. Pakliže soud přezkoumá rozhodnutí žalovaného, které pro absenci odůvodnění nebylo přezkoumání vůbec způsobilé, zatíží vadou nepřezkoumatelnosti i své vlastní rozhodnutí (rozsudek NSS ze dne 13. 6. 2007, č. j. 5 Afs 115/2006-91). Stejně tak je za nepřezkoumatelné nutno považovat takové rozhodnutí soudu, v němž opomene přezkoumat jednu z žalobních námitek (viz rozsudek NSS ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS).

[18] Nejvyšší správní soud vadu nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku neshledal. Městský soud zcela jasně, podrobně a srozumitelně uvedl důvody, pro které shledal rozhodnutí žalovaného i správního orgánu I. stupně přezkoumatelné a rovněž zákonné. Z odůvodnění rozsudku městského soudu je zřejmé, jaké úvahy jej k tomuto závěru vedly a proč považoval žalobní námítky za nedůvodné. Nesouhlas stěžovatelky s odůvodněním a závěry napadeného rozsudku nezpůsobuje jeho nepřezkoumatelnost (viz rozsudky NSS ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013-30, ze dne 29. 4. 2010, č. j. 8 As 11/2010-163, atd.).

[19] Nejvyšší správní soud předeseílá, že ochrana lesa je jednou z nejdůležitějších povinností vlastníka lesa. Zákonodárce jejím zavedením sleduje několik legitimních zájmů, jednak zájem na *zachování lesů*, jednak zájem na *ochraně životního prostředí v lesích*. Právní úprava povinnosti chránit les je obsažena ve více právních předpisech. Povinnosti směřující k zachování lesů upravuje lesní zákon, zatímco povinnosti k ochraně životního prostředí, resp. ekosystému v lesích obsahuje zákon o ČIŽP. Ačkoli zmíněné zákony sledují odlišný zájem, výklad některých ustanovení jednoho zákona se neobejde bez druhého.

[20] Lesní zákon ukládá vlastníkovu lesa řadu povinností. Podle § 11 odst. 2 je vlastník lesa povinen *usilovat při hospodaření v lese o to, aby nepoškozoval zájmy jiných vlastníků lesů a funkce lesa byly zachovány (plněny rovnoměrně a trvale) a aby byl zachován (chráněn) genofond lesních dřevin*. Dále je podle § 32 odst. 1 lesního zákona vlastník lesa *povinen provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, zejména (...) b) preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů, jimiž se podle § 2 písm. g) téhož zákona rozumí původci chorob lesních porostů a rostlinní nebo živočišní škůdci lesních porostů*. Navíc je vlastník lesa *povinen hospodařit v lese tak, aby jeho činností nebyly ohroženy lesy sousedních vlastníků* (§ 32 odst. 6 tamtéž).

[21] Stěžovatelka byla shledána vinnou z přestupku podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o ČIŽP, podle něhož se fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba dopustí přestupku tím, že *vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů*. Podle § 4

odst. 2 zákona o ČIŽP lze za přestupek podle § 4 odst. 1 písm. c) téhož zákona uložit pokutu do 5 000 000 Kč. Jedná se o ohrožovací přestupek, který lze spáchat i opomenutím (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 17. 7. 2008, č. j. 1 As 15/2007-141, č. 1727/2008 Sb. NSS).

[22] Namítá-li stěžovatelka, že lesní pozemky nabyly pouze formálně za účelem zajištění úvěrů na přechodnou dobu s tím, že po tuto dobu bude veškeré povinnosti vykonávat předchozí vlastník a ona jakožto laik v oboru lesního hospodářství zcela legitimně očekávala, že bude v případě potřeby preventivních opatření včas vyrozuměna ze strany správních orgánů, pak takový výklad zcela odporuje obecnému chápání vlastnického práva. Nejvyšší správní soud zejména zdůrazňuje, že vlastnictví není jen souhrnem oprávnění (zpravidla hovoříme o právu věc držet, užívat a disponovat s ní – tzv. vlastnické triádě), z nichž jsou ostatní osoby vyloučeny, ale váže se k němu též odpovědnost; tuto odpovědnost Listina základní práv a svobod v čl. 11 odst. 3 výslovně vyjadřuje kautelou: „*Vlastnictví zavazuje*“.

[23] Odpovědnost, jíž s sebou vlastnictví nese, se projevuje jednak v rovině odpovědnosti vlastníka vůči společnosti a jednak jde samozřejmě též o odpovědnost za samotný předmět vlastnictví. Jestliže jsou tedy s vlastnictvím věci spojeny určité zákonné povinnosti (zde v podobě povinností souvisejících s šířením kůrovce jako živočišného škůdce), tíží tato povinnost zcela oprávněně vlastníka lesního pozemku. Ten se této své odpovědnosti nemůže zprostit tvrzením, že pozemek nabyl jen na přechodnou dobu a nemá zkušenost v oboru hospodaření na lesních pozemcích. Tím by totiž byla ve svém důsledku popřena samotná podstata vlastnictví jakožto panství vlastníka nad věcí; nehledě na možnost zneužití takového stavu. Pokud se stěžovatelka dovolávala pro ni mírnějšího výkladu lesního zákona, nutno říci, že ten žádnou oporu pro jiné výkladové alternativy předestřené stěžovatelkou (jednání v omylu nebo vlastní neznalost) nenabízí.

[24] Stěžovatelka dále namítá, že správní orgány nezjistily skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v tomto ohledu absentuje i úvaha soudu o tom, na základě jakých skutečností a důkazů má za prokázané, že se v uvedeném období na pozemku vyskytoval kůrovec. Nejvyšší správní soud k této námitce uvádí, že se ze strany stěžovatelky jedná o prosté popírání závěrů žalovaného a městského soudu, aniž by stěžovatelka nabídla konkurující argumentaci.

[25] Z citovaného § 4 odst. 1 písm. c) zákona o ČIŽP plyne, že znakem skutkové podstaty stěžovatelce přičitatelného přestupku je *vytvoření podmínek pro působení škodlivých biotických a nebiotických činitelů*. Ve vztahu k naplnění skutkové podstaty musely správní orgány zjistit, zda stěžovatelka plnila preventivní povinnosti a přijala bezodkladná opatření tak, aby zabránila dalšímu šíření kůrovce. V posuzované věci ze správního spisu vyplynulo, že na základě skutečností zjištěných při inspekční činnosti v roce 2018 a během místního šetření v září 2018 byla stěžovatelce dne 27. 9. 2018 zaslána pod č. j. ČIŽP/47/2018/9916 výzva ke zpracování kůrovcem napadených stromů s termínem provedení neprodleně, nejpozději do 14 dní od obdržení výzvy, tj. do 18. 10. 2018. Dne 31. 10. 2018 provedl správní orgán I. stupně předem ohlášenou kontrolu na lesních pozemcích stěžovatelky, kde bylo zjištěno cca 300 m³ dřevní hmoty, která byla napadena kalamitně se přemnožujícími hmyzími škůdci kůrovci a která byla vlastníkem

pokračování

lesa od července roku 2018 nezpracovaná. V důsledku neprováděných včasných a účinných opatření došlo k dokončení vývoje kůrovců na napadených stromech a jejich následnému vylétnutí a rozšíření do okolních smrkových porostů. O uvedených skutečnostech byl dne 14. 11. 2018 sepsán protokol o kontrole, č. j. ČIŽP/47/6646/2018, a na místě byla pořízena fotodokumentace kůrovcových ohnisek. Stěžovatelka ve vyjádření k protokolu uvedla, že má příslib společnosti Lesy Vránek, že v polovině prosince 2018 započne s těžbou napadených stromů. Dle zjištění správního orgánu I. stupně ke dni 21. 12. 2018 stěžovatelka nezačala se zpracováním kůrovcové dřevní hmoty na lesních pozemcích. Následně byl správním orgánem stav na lesních pozemcích ověřen při místním šetření dne 7. 3. 2019, během kterého bylo zjištěno, že stěžovatelka doposud nezajistila zpracování kůrovcem napadené dřevní hmoty: „[.]jedná se o veškerou smrkovou dřevní hmotu (stojící stromy, příp. nezpracované vývraty), která je již bez jehličí, s částečně nebo úplně oloupanou kůrou, na které jsou patrné výletové otvory po kůrovci. Na základě těchto zjištění byla stěžovatelce uložena pokuta ve výši 500 000 Kč.

[26] Zjištěný skutkový stav tak beze všech pochybností ukázal, že stěžovatelka systematicky selhávala při plnění zákonných povinností a vytvořila podmínky pro další šíření kůrovce, o čemž svědčí mj. výletové otvory na napadených stromech.

[27] Stěžovatelka odkazuje na vyjádření odborného lesního hospodáře, pana L. M. ze dne 17. 10. 2018, podle něhož se na lesních pozemcích k uvedenému datu „*nachází větší množství kůrovcových souší, je zjevné, že napadené stromy jsou již dávno (některé i přes rok) opuštěné kůrovcem a jedná se tedy o tzv. sterilní souše. Pochůzkou nebylo zjištěno viditelné čerstvé napadení stromů*“, z čehož dovozuje, že na lesních pozemcích nebyla aktivní přítomnost kůrovce. Její protiprávní jednání ale spočívalo v tom, že opomněla provádět včasnou asanaci kůrovcového dřeva, v němž dosud probíhal vývoj kůrovce a z něhož se posléze bez včasného zásahu stěžovatelky staly sterilní souše. Přítomnost stromů nesoucích známky dokončení vývoje kůrovce a výletu do okolí na stromech (opadaná kůra s požitky, výletové otvory) dokládá ohrožení okolních lesních porostů, a tím i naplnění této skutkové podstaty (rozsudek NSS ze dne 16. 10. 2013, č. j. 4 As 71/2013-35). Argumentace stěžovatelky je proto nelogická; pokud by včas zakročila proti aktivnímu kůrovcovému dříví, nezměnily by se aktivní kůrovcové stromy ve sterilní souše.

[28] Stěžovatelka dále namítá, že v jejím případě tu jsou důvody pro zproštění odpovědnosti za přestupek podle § 21 zákona o odpovědnosti za přestupky (tzv. liberační důvody).

[29] Podle § 21 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky *právníká osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila*. Již z textu cit. ustanovení jasně plyne, že na rozdíl od prokazování viny za spáchání přestupku důvody liberace prokazuje obviněný; správní orgán pak posuzuje jejich důvodnost (srov. rozsudek NSS ze dne 7. 10. 2022, č. j. 5 As 243/2021-39, bod 26).

[30] Stěžovatelka však neuvádí žádné konkrétní argumenty, proč zrovna v jejím případě je třeba přistoupit k liberaci. Stěžovatelka tvrdí, že respektuje zásadu předběžné opatrnosti, jí se ale s ohledem na tvrzené okolnosti související se získáním pozemků a nezkušenost s lesním hospodářstvím netýká. Hlavní odpovědnost nese podle ní stát, potažmo odborný lesní hospodář, který měl předpokládat, že k výskytu kůrovce na pozemcích stěžovatelky může dojít, měl tento výskyt včas odhalit a měl stěžovatelku na potřebu asanace včas upozornit. Taková argumentace však odporuje jak samotné konstrukci ohrožovacího přestupku dle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o ČIŽP (viz výše), tak i objektivní odpovědnosti právnické osoby, z níž vychází zákon o odpovědnosti za přestupky. Jedná se o odpovědnost za následek, tj. bez ohledu na zavinění. Subjekt, který se dopustil protiprávního jednání, se proto nemůže ze své odpovědnosti exkullovat poukazem na to, že rozhodné okolnosti nezavinil. Pokud navíc stěžovatelka neuvedla nic konkrétního, nelze po správních orgánech ani po soudu požadovat, aby se touto otázkou blíže zabývaly.

[31] Je jistě mnohdy obtížné předvídat budoucí události a odpovídajícím způsobem se na ně připravit. Kůrovcové kalamity se však v České republice vyskytují v posledních letech opakovaně, v roce 2018 gradoval výskyt kůrovce v českých a moravských lesích a stěžovatelka o tom jako vlastník lesních pozemků měla mít povědomí, tím spíše, pokud platí povinnost, že každý vlastník lesa musí sledovat a zaznamenávat výskyt a rozsah škodlivých činitelů, především pak preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů, například lýkožrouta smrkového [§ 32 odst. 1 písm. a) a b) lesního zákona].

[32] Nejvyšší správní soud shodně s městským soudem připomíná, že v právu životního prostředí platí zásada předběžné opatrnosti (§ 13 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí). Ta ukládá každému povinnost jednat tak, aby zamezil jakékoliv škodě na životním prostředí, a to i v případě, kdy není předem jisté, zda škoda vznikne. Vždy je nutné vycházet z nejhorsího možného scénáře a na něj se připravit (srov. rozsudek NSS ze dne 18. 12. 2008, č. j. 1 As 94/2008-53).

[33] Stěžovatelka konečně namítá, že uložená pokuta je zjevně nepřiměřená a nepřezkoumatelná.

[34] Ukládání pokut za přestupky se opírá o komplexní vyhodnocení různých skutkových i právních aspektů konkrétního, individualizovaného jednání pachatele přestupku. Takové vyhodnocení musí být samozřejmě založeno na dostatečně zjištěném skutkovém stavu. Správní orgán se musí pohybovat v zákonných mezích, vzít v úvahu zákonná hlediska pro určení výše pokuty a zohlednit všechny podstatné okolnosti (povahu jednání, jeho následky, poměry pachatele i řadu dalších) v jejich vzájemné souvislosti tak, aby pokuta byla přiměřená přestupku. Za přestupky podobné závažnosti má zásadně ukládat podobně vysoké pokuty. Soudní přezkum ukládání pokut se soustředí na to, zda správní orgán dostal výše uvedeným požadavkům. Není však v pravomoci správního soudu, aby standardně vstupoval do role správního orgánu a pokládal namísto vyhodnocení věci správním orgánem uvážení soudcovské, tedy

pokračování

například aby sám rozhodoval, jaká sankce (co do druhu a výše) by měla být uložena. Jedinou výjimkou je § 78 odst. 2 s. ř. s., jehož aplikace je odůvodněna *zjevně nepřiměřenou* výší pokuty.

[35] Užitím moderačního práva soud především fakticky aprobejuje zákonnost napadeného správního rozhodnutí (v rámci hledisek vymezených žalobními body); v opačném případě je užití moderační vyloučeno a náprava může být zjednána pouze zrušením takového rozhodnutí nebo jeho části pro jeho nezákonnost. Tím, že soud trest sníží nebo od něj upustí, nezpochybňuje závěr správního orgánu o tom, že žalobce porušil zákon a dopustil se správního deliktu, nýbrž nahrazuje jeho správní úvahu úvahou vlastní (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2005, č. j. 1 As 30/2004-82, nebo ze dne 19. 12. 2013, č. j. 2 As 130/2012-20, č. 2992/2014 Sb. NSS).

[36] Městský soud se v bodech 51. a následujících svého rozsudku k namítané nepřiměřenosti pokuty vyjádřil a Nejvyšší správní soud neshledává v jeho úvahách žádné pochybení. Není možné očekávat, že pokuta bude určena jednoduchou matematickou operací, v níž bude uložena pokuta úměrná množství neasanovaného dřeva. Městský soud rozlišil, které skutečnosti vzaly správní orgány v potaz jako okolnosti polehčující a které jako přitěžující. Soud dále objasnil, jaká specifika případu považoval z hlediska individualizace trestu za stěžejní, uvážil o závažnosti deliktu i míře dotčení a důležitosti chráněného zájmu. Městský soud se rovněž vyjádřil k námitce stěžovatelky, že je pro ni uložená pokuta likvidační; k tomu soud provedl i dokazování při ústním jednání ve věci. Soud připomněl, že u posuzování likvidačního charakteru nehrají roli pouze příjmy právnické osoby, ale je nutné zvážit celkové majetkové poměry. Z rozvah stěžovatelky vyplynulo, že aktiva činila 21 mil. Kč - a to jak ke konci roku 2018, tak shodně v roce 2019 i 2020. Z kupní smlouvy dále vyplynulo, že stěžovatelka koupila pozemky (mezi nimiž jsou i zasažené lesy) za cenu, která činila 14 798 080 Kč. Vzhledem k tomu, že cena samotných pozemků a aktiva stěžovatelky jsou několikanásobně vyšší než pokuta uložena správními orgány, neshledal soud danou pokutu pro stěžovatelku likvidační; městský soud zmínil i možnost stěžovatelky požádat o úhradu pokuty ve splátkách. Konečná výše pokuty je výsledkem komplexního vyhodnocení skutkových a právních stránek protiprávního jednání stěžovatelky, správní orgány se pohybovaly v zákonných mezích a pokuta je přiměřená i vzhledem k tomu, že byla uložena ve výši 10 % horní hranice sazby. Pokutu proto městský soud nepovažoval za excesivní či nepřiměřenou poměrům stěžovatelky a neshledal ani důvody pro její moderační. Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem ztotožňuje.

[37] Nejvyšší správní soud neshledal žádný důvod, pro který by měl rozsudek městského soudu zrušit. Městský soud se věcí stěžovatelky řádně zabýval, přezkoumatelným způsobem se vypořádal s relevantními žalobními námitkami, přitom nikterak nevybočil ze zákona ani z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu. Kasační stížnost proto ze shora uvedených důvodů podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[38] O nákladech řízení kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla v řízení úspěch, právo na náhradu nákladů řízení jí proto nenáleží. Žalovanému v rámci řízení žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly, proto mu soud náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. února 2025

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu